

DZĪVNIEKU PARKS XII MĒNEŠI

8. NUMURS

Dārgie draugi!

Esam izdevuši jaunu mūsu zoodārza avīzes numuru pēc ilga pārtraukuma vesela gada garumā. Plānojām izdot jauno numuru līdz sezonas sākumam cerībā, ka Covid netraucēs atnākt visiem mūsu apmeklētājiem, kuri sen pie mums nav bijuši, lai pastaigātos un palasītu, kas noticis mūsu parkā un kā dzīvnieki dzīvoja smagajā 2021. gadā, kas tagad šķiet tik vienkāršs un pat jauks. Tagad mums divreiz svarīgāk ir pastāstīt jums plašāk par mūsu dzīvniekiem – jūsu draugiem – kā viņi dzīvo kara laikā un kas notika okupācijā, taču grūtajos laikos saņāk izdot tikai saīsinātu laikraksta versiju, tāpēc nāksies rakstīt tikai par svarīgāko.

Ne velti saka, ka visu var novērtēt salīdzinot, un tagad, kad tikai pastaiga pa pilsētu vai izešana ārā kopā ar ģimeni svētdienā šķiet vesels (un vēl nedrošs) notikums, mēs atceramies savas Covid perioda raizes kā vieglu treniņu – kas parkam, starp citu, savā ziņā pat nāca par labu. Tātad, kāda ir zoodārza dzīve kara laikā?

Parks iekļuva kara situācijā jau līdz ar pirmajām dienām. Īsumā atgādināsim vēsturi:

24. datumā darbinieki parkā ieradās ļoti apjukusi, un vienīgais, ko tajā dienā spējām – visiem spēkiem meklējām dīzeļdegvielu. Pie degvielas uzpildes stacijām veidojās rindas, un veselais saprāts teica, ka elektrības atslēgšana ir tikai laika jautājums. Atskatoties varam apstiprināt, ka elektrība mums pazuda trešajā dienā, bet gāze (ko nemaz negaidījām) – apmēram pēc nedēļas. Kā jūs saprotat, aukstums mums ir gandrīz lielāks ienaidnieks nekā bads, jo barības devas var tikt samazinātas, taču temperatūra zem nulles gandrīz nekavējoties nogalina siltumu mīlošos dzīvniekus (visus, kas mīt iekšelpu ziemas voljēros jeb 80% parka iemītnieku). Par laimi, gāzes cenu kāpuma dēļ uzprojektējām ar granulu katliem apsildāmu nīlzirgu māju un pat paspējām uzstādīt pāris rezerves granulu katlus citās ēkās – tas ir otrs faktors, kas mums ļāva izdzīvot.

Savukārt pirmais svarīgākais ir tā personāla daļa, kas palika uz vietas pēc Krievijas karaspēka ienākšanas Dimeras apgabala apvienības teri-

torijā. Nākamajā dienā pēc kara sākuma, ar mērķi apturēt krievu karaspēka virzību, tika uzspriecināti visi tilti pāri Irpiņai, un zoodārzs kopā ar visu Dimeras rajonu faktiski tika nodalīts. Vairāk nekā mēnesi (līdz Krievijas karaspēka izvešanai marta beigās) zoodārzā visu diennakti atradās pieci zoologi, ārsti, viens brīvprātīgais un divi apsargi. Viņi dzīvoja voljēros, kur izdevās uzturēt kaut jēl kādu vajadzīgo temperatūru eksotiskajiem dzīvniekiem, ēda to, kas palika pāri lopbarības virtuvē, un pēc tam to, ko izdevās iegūt uz vietas vai kas tika nosūtīts viņiem ar Sarkanā Krusta starpniecību no "lielās zemes". Turklāt vairāki parka darbinieki-zootehniķi palika ciematā visu okupācijas laiku, devās uz darbu caur Krievijas kontrolpunktiem un nesa līdzi, ko varēja. Gods un slava viņiem!

Par nelaimi okupācija sākās mēneša beigās, trīs dienas pirms ikmēneša barības piegādēm, un tāpēc barības virtuve bija praktiski tukša. Pēdējā dienā nespējām neko atvest un, godīgi sakot, negaidījām, ka mums tik pēkšņi tiks liegta iespēja iekļūt zoodār-

zā. Krievijas Federācijas karaspēks pie uzspriecinātā tilta uzstādīja kontrolpunktus un aizliedza jebkādu kustību Dimeras virzienā – varēja evakuēties tikai Kijivas virzienā, atpakaļ nevienu nelaida: kurš palika – palika, kurš aizbrauca – neatgriezās. Mūsu vienīgais fiziskais kontakts ar zoodārzu bija Sarkanā Krusta komanda četrus cilvēkus sastāvā – krievi viņus pierakstīja un līdz 25. martam neiebilda, ka viņi šķērsoja uzspriecināto tiltu Demidivas virzienā ar zālēm, pārtiku un tā tālāk – ar visu, ko varēja panest rokās. Tas ir, parkam bija jāpaļaujas tikai uz to, kas bija palicis ciematā un ko atnesa evakuējošies vietējie iedzīvotāji.

Kādu laiku darbinieki uzdrošinājās doties pārtikas un dīzeļdegvielas meklējumos uz vietām, kuru adreses mums pa telefonu iedeva ciemā palikušie demidovieši (kamēr bija sakari), taču vēlāk tas kļuva neiespējami, jo staigāšana pa pamestām mājām pustukšā cie-

matā varētu nepatikt gan krievu patruļām, gan vietējiem iedzīvotājiem. Visi kaimiņos esošie dalījās ar saviem krājumiem, un 355. maršruta īpašnieki mums iedeva daļu no tehniskā parka dīzeļdegvielas krājumiem, kas ļāva mūsu ģeneratoram strādāt pāris stundas dienā, sūknēt ūdeni un darbināt granulu katlus. Vēlreiz pateicamies.

Pirmajās dienās (pēc siltuma pazušanas primātu mājā) mūsu zoologi visus pērtiņus mazos transporta būrīšos pārvietoja uz nīlzirgu ēku. Transporta būrīši ir nelieli, tos izmanto arī mājdzīvnieku pārvadāšanai (protams, mūsējie ir lielāki), taču skaitās, ka diennakts šādā transporta būrī dzīvniekiem jau ir problemātiska, taču viņiem nācās tādos sēdēt vairākas nedēļas. Aizsteidzoties notikumiem pa priekšu, teikšu, ka šādi apstākļi tos pārmocīja un dažus diemžēl nogalināja.

Glābt dzīvniekus kara apstākļos nav viegli. Ja mazos un mierīgākos var kaut kā sasildīt, izmitināt un pabarot, tad ar lielākiem dzīvniekiem tas jau ir neatrisināms uzdevums. Degunradžus nevar apsegt ar segu, bet tiklīdz temperatūra nokrītas

Foto no okupācijas, Džons, 2022. gada marts

zem 18 grādiem, mūsu Ārčijs jau nākamajā rītā šķauda. Par laimi, mēs katru vasaru veidojam ikgadējos siena krājumus, tāpēc ar pārnadžu barošanu bija vieglāk – tiem devām tikai sienu, un tas patiešām bija pieejams. Pērtiņi pārgāja uz briesmīgām burkānu (noliktavā to bija visvairāk) un ābolu (šos augļus mūsu kaimiņi atnesa ļoti daudz) diētām. Un zoologi kaut ko vārīja uz ugunsкура, pievienojot, ko varēja, smaržai.

Nobeigums 4. lappusē

Mēs parkā pret visiem saviem dzīvniekiem izturamies ļoti uzmanīgi, bet, protams, katram darbiniekam ir savs (kaut arī slepens) mīlulis. Manā ģimenē viss ir vienkārši, un, kad izrādījās, ka dzīvnieki ir nošķirti okupācijā, mēs ar Aņu uzreiz iedomājāmies par orangutanu.

Josja un Magda uzauga mūsu ģimenē vēl pirms zoodārza, un pēc pārcelšanās Aņa turpināja pildīt pērtiķu mātes lomu. Laika pavadīšana ar viņiem ik dienu pa astoņām stundām, mēģinājumi kaut ko iemācīt (vai varat iedomāties – Joseņa saprata, kā pareizi salikt rubiku kubiku – vai redzat, cik viņš ir gudrs!?), un, pats galvenais, mīlestība un rūpes ļāva Aņai palikt orangutanu ģimenē vecāka lomā. Man tas īsti neizdevās – pieaugot Jozefs Mihailovičs nolēma, ka ar vienu galvu ģimenē vajadzētu pietikt. Orangutani ir dzīvnieki vientuļnieki, viņu tēviņi nedzīvo ģimenēs, un cita bārdaina patriarha kandidāta klātbūtne viņa izpratnē ir lieka. Josja nekļuva mazāk draudzīgs un tikpat priecīgi pasēž kopā ar mani pie avenēm vai zirņiem – viņš tikai palūdza, lai starp mums būtu režģis. Citādi ir, kad viņam ir slikts garastāvoklis, un es ieeju viņa voljērā. Tad uzreiz var redzēt, ka viņš apjūk, nesaprot, kāpēc es nepalūdzu atļauju, un periodiski uztraucas bez iemesla. Diemžēl vai par laimi ar viņu nevar apieties kā ar mājdzīvniekiem, kurus var pakļaut ar apmācību vai ietekmēšanu – vai dažreiz pat vienreizēju spēka pielietošanu (it īpaši, liekot saprast, kādu spēku pēc tam vēlreiz pielietosu) – un tas ir bezjēdzīgi, jo orangutans ir septiņas reizes stiprāks par cilvēku, un, ja viņš kaut ko gribēs, tad tikai aprēķinās “kad”, un tas būs sekundes jautājums – zoodārzos tā ir noticis. Uz maniem ierosinājumiem

Magda evakuācijā
Līvīvas apgabalā

Karš un Jozefs

RŪGTS PĀRDZĪVOJUMS:

kā evakuēja orangutanus Josju un Magdu

Aņai, ka arī viņai būtu laiks ierobežot tiešu kontaktu, jo Josja ir pieaudzis un mēdz būt slikā omā, es dzirdu tādas atrunas kā „jā, protams” utt. Nu ko, mēs esam pieauguši cilvēki un pieauguši orangutani, tāpat tā arī notiks.

Jau no pirmajām aplenkuma dienām, kad situācija zoodārzā pasliktinājās, Aņa neatlaidīgi centās mani pārliecināt tādā garā kā Vladimirs Putins Aleksandru Lukašenko: tu taču neatstāsi savu labāko draugu grūtībās, vai arī – man tev paskaidrot citādi? Tikai atšķirība tāda, ka arī es patiesi gribēju izglābt orangutanus, kas pieraduši pie individuālas kopšanas, vienkārši tobrīd man tas šķita neprātīgs un nesamērīgs risks. Kad pēc elektrības pazuda gāze un visus pārējos pērtiķus sakāra būros un ievilkā voljērā pie nīlzirgiem, brīdis atnāca pats – orangutani transporta būrī nelīdīs un nesēdēs.

Pirmo evakuācijas mēģinājumu veicām paši: mūsu administratores vīra mašīnā mūsu ārsts un vecākais primātu zoologs, iedevs

orangutani neklausīja pat Aņu – viņi klabināja zobus un mēģināja tikt pie mūsu darbiniekiem – un tas viss notika tieši krievu kontrolpunkta priekšā. Galu galā viņus knapi aizvilka atpakaļ uz zoodārzu, nobrāztus un netīrus iestūma voljēros, un tādēļ viņi vēl ilgi bija nikni un negatīvi reaģēja uz anes-tēzijas pistoli.

Paņēmām pārtraukumu un sākam pārdomāt kļūdas. Šajā laikā (divas nedēļas pēc iebrukuma) krievu patruļas uz tilta pieņēma politiku cilvēkus pavisam neieļaut Dimeras apgabala apvienības teritorijā – viņi piekrita ielaist tikai četrus Sarkanā Krusta darbiniekus katru dienu ārpus komandantstundas. Viens no šiem dzelzs cilvēkiem bija Jūlija. Varam iedomāties, cik daudz grūtību viņiem nācās pārciest – viņi uzņēmās ar rokām pārnest medikamentus un produktus tiem, kas palika okupācijā. Kādu laiku mēs tikāmies katru rītu, un Jūlija pievienoja bagāžai mūsu maisu ar pērtiķu vai dīzeļdegvielas kannu. Tad viņa brida pa ledaino ūdeni.

Tieši ar Jūliju mēs pabeidzām kampaņu, lai izvestu orangutanus no salstošā zoodārza. Šoreiz viss bija daudz sarežģītāk, pie nopostītā tilta nāca ūdens un bija vajadzīgas kastes transportēšanai uz plostu, jo, ja orangutāns pamos-tas pārbrauciena laikā, tad labāk

Foto no militārā drona. 2022. gada marta vidus, pāreja pie Demidova tilta. Kas zina, varbūt šis sarkanais punkts pie tilta ir mūsu Jūlija, bet kāda krava uz plostu – guļoši rudie pērtiķi.

pērtiķiem anestēziju, somās un segās aizvilka tos uz pāreju. Šī operācija beidzās neveiksmīgi un gandrīz traģiski – kad Josja pamodās uz uzspridzinātā tilta, viņam nepatika tas, ko viņš redzēja, un viņš nolēma, ka glābiņš no vilkšanas sala laikā ir margās – viņu knapi no tām atrāva. Jāsaprot, ka tādā pamatīga stresa stāvoklī

nedomāt, ar ko tas varētu beigties (lai gan tagad atceroties, ka kastes varētu ieslīdēt ūdenī un „ak vai”, ir vienkārši biedējoši). Citas grūtības bija arī aukstums un sniegs, taču, par laimi, krievu patruļa caur kastu caurumiem ieraudzīja pērtiķus un nepieprasīja tās atvērt. Sarkanais Krusts nesa orangutanus pāri pārejai, mēs tos

Mājās divatā

iesēdinājām mašīnā un metāmies mājup. Magda stundu nepamodās un kādubrīd viņai pat apstājās elpošana, savukārt Josja pamodās agrāk nekā vajadzēja, sāka trakot, bet tad, ieraugot savu gultiņu, vienkārši pastiepās pāri margām un gulēja tālāk. Jau nākamajā dienā saucām palīdzību, lai saskrūvētu un sastiprinātu visu, ko orangutani bija sākuši izjaukt:

pateicības vārdus citiem zoologiskajiem dārziem, kas mums grūtos laikos sniedza patvērumu: mums ir diezgan liels primātu pulciņš – pārējie devās sildīties un ēst uz Rivnes un Luckas zoodārziem.

Vēlāk, divas dienas pirms zoodārza atvēršanas, 14. maijā, es viņus visus sagaidīju pie voljēriem. Bez pārspīlējuma, kad citus primātu mājas iemītniekus izkrāva

telpas izmēra aploks viņiem izrādījās par mazu, un tas nebija funkcionāli izveidots šādiem pieaugušiem pērtiņiem. Dienu vēlāk kļuva skaidrs, ka istabā viņiem būs tikpat slikti kā zoodārzā (izņemot siltumu un ēdienu, protams), un mēs sākam zvanīt saviem kolēģiem. Josja un Magda (kopā ar māti) tika novirzīti uz Drohobičas zoodārzu „Limpopo”, turp mēs pēc tam aizvedām arī citus pērtiņus, tas bija 31. martā, nākamajā dienā pēc mūsu zoodārza atbrīvošanas.

Papildus „Limpopo” vēlos teikt sirsnīgus

un kravas automašīnas tālākajā galā parādījās lieli būri ar Josju un Magdu (tos laipni aizdeva Kijivas zoodārzs), kļuva ārkārtīgi skumji – orangutani vienreiz paskatījās uz mani un sāka skatīties garām, nereaģējot ne uz maniem sveicieniem, ne arī uz mani pašu. Tie kā noguruši cilvēki skatījās man pāri un sāņus, vēl vairāk – kā aizvainoti veci cilvēki, kuri visu saprot, bet neredz jēgu kaut ko skaidrot, jo ir pilnīgi vīlušies manī. Daži iebilst, ka dzīvnieki nevar precīzi izteikt domas, jo viņi neprot runāt, taču Josjas pārnēšanas brīdī skaidri varēja saprast: nav nepieciešams paskaidrot vai atvainoties – pret mums vienkārši nevar tā izturēties...

Orangutani nav ļaunatminīgi, viņi jau ir atjēgušies, saprotas ar mums un drauskojas – reizēm kaitina mammu – Aņu. Kad kaut kur dzirdams pērkonis, viņi skatās uz debesīm. Agrāk viņi arī baidījās no pērkonu un, kad tas dārdēja, viņi skēja mūsu rokās, un, tā kā no betona novietnēm, kur viņi okupācijā pavadīja divas nedēļas, raķetes un tanki nebija redzami, viņi droši vien nolēma, ka tas bija ilgs un briesmīgs negaiss.

IR GODS STRĀDĀT

AR TĀDIEM CILVĒKIEM

P.S. JŪS JAUTĀSIET, KĀ KLĀJAS MŪSU JŪLIJAI?

Divas nedēļas pēc gadījuma ar orangutaniem Jūlija tika notverta. Sākumā viņa tika ieslodzīta Dimerā, pēc tam Baltkrievijā, Krievijā un Krimā. Pēc tam viņa tika apmainīta Zaporijžē. Iedomājieties, kas slēpjas aiz šī „pēc tam”. Pienāks laiks, un Jūlija pati izlems, ko stāstīt – un mēs klausīsimies ar atvērtām mutēm un atcerēsies visus, kam viņa ir palīdzusi.

Kā jau es domāju, Jūlija uzreiz pēc atbrīvošanas devās turpināt darbu – palīdzēt bērnunamiem austrumos. Mums ir liels gods būt pazīstamiem ar Jūliju un viņas Sarkanā Krusta kolēģiem.

CŪKU AUSIS

UN MONĒTAS,

jeb stāsts
ar laimīgām beigām

Zoodārzā ciemos ierodas arī mūsu „frontes draugs” Valentīns, viens no brīvprātīgajiem, kurš okupācijas laikā nodarbojās ar vietējo ciemu iedzīvotāju sapulcēšanu un evakuēšanu. Pēc tam mēs viņu nodarbinājām, un viņam nācās meklēt pārtiku mūsu dzīvniekiem.

Šajā sakarā man ir viens stāsts – var pasmaidīt un teikt, ka tā ir pasaciņa – bet tā ir svēta patiesība...

No vienas brīnišķīgas meitenes Oksanas, kura arī palīdzēja mums ciematos atrast pārtiku, marta vidū dzirdēju, ka kaut kur pie Dimeras atrodas lopbarības ražošanas cehs un tajā vēl ir nesabojājušies „cūku liemeņu galvas daļu griešanas produkti”.

Piezvanīju Valentīnam, pavēstīju dzirdēto informāciju, teicu, ka tūlīt uzzināšu sīkāk un vēlreiz zvanīšu, bet viņš tikmēr lai dodas tajā virzienā.

Turpmākie notikumi attīstījās no katra operācijas dalībnieka skatījuma atšķirīgi.

MANAS ATMIŅAS.

Oksana man atkal zvanīja un teica, ka jābrauc uz Dimeru, pie ieejas traktoru kolonnas priekšā ir

darbnīcas, vienā no tām ir saldētavas, kur ir cūku ausis un kājas. Sāku zvanīt Valentīnam. Viņš necēla telefonu, kas šķita dīvaini – okupācijas zonā sakaru gandrīz nebija, un, tikko atskanēja signāls, parasti uzreiz pacēla klausuli – cilvēks speciāli uzkāpa kaut kur uzkalniņā un mērķtiecīgi gaidīja zvanu. Bet es zvanīju kādas piecas reizes – signāls ir, bet atbildes nav. Tad es uzrakstīju viņam ziņu (saglabāju, protams, piemiņai), sakot, brauciet tur augšā un paņemiet to un to.

VALENTĪNA STĀSTS.

Pa ceļam uz Dimeru viņš sapratis, ka zina, kur atrodas šī vieta, un viņam nav vajadzīgs papildu skaidrojums. Braucis taisni uz turieni un iegājis cehā. Tur viņu nedraudzīgi nogrūduši uz grīdas, pabāzuši zem deguna automātu un prasījuši, ko, pie velna, viņš gribot. Izrādās, uzņēmuma terito-

rijā atradies slēpnis krievu karavīriem, kuri kopā ar ekipējumu liktenīgā kārtā paslēpušies šajā darbnīcā. Tad iezvanījies telefons. Vienreiz, trešo, piekto. Vecākais painteresējies, kurš Valentīnam tā zvana. Valentīns kā godīgs cilvēks izklāstījis lietas būtību un brauciena mērķi. Viņam lika atdot telefonu, uz kuru uzreiz tika saņemta īsziņa. Vecākais to izlasīja, iegrūda Valentīnu dziļi ēkā līdz saldētavai, lika paņemt to, pēc kā viņš ieradies, un iet prom.

Laimīgas stāsta beigas, redziet, liek pasmaidīt.

Galū galā ienaidnieka karavīru reakcija varēja būt citāda, kad viņi īsziņā izlasīja, ka Valentīnam vajadzēja ierasties viņu dislokācijas vietā un atnest no turienes „iespējami daudz cūku ausu un kāju”...

Turpinājums. Sākums 1. lappusē

Vissliktāk klājās plēsoņām. Mēs vienmēr ņēmām gaļas krājumus divām nedēļām, tās vajag daudz, bet kara apstākļos to ir gandrīz neiespējami dabūt. Dzīvnieki nenomira tikai tāpēc, ka okupācijas periods bija salīdzinoši neilgs – nedaudz vairāk par mēnesi. Kad visa apkārtnē esošā gaļa, ieskaitot atgriezumus, ādas utt., bija izlietota, atlika tikai viens – nedomāt par vidēju un ilgtermiņa perspektīvu, bet meklēt neatliekamo vienai dienai. Ja atradām, priecājāmies, bet tālāk jau redzēs. Nežēlīgi teikt, bet vienā gadījumā kaimiņu bēdas mums deva iespēju. Blakus mums ir zirgu ferma, kur lauztas kājas dēļ nācās atvadīties vispirms no viena zirga, pēc tam no otra. Tālāk jūs saprotat – šīs nāves pagarināja mūsu dzīvnieku dzīvi. Paldies.

Debesis virs parka raķešu gaismā

Dzīvnieki uz negaidītajiem apstākļiem reaģēja praktiski tāpat kā cilvēki. Saprotot, ka kaut kas lido un tad uz zemes rada lielu troksni, viņi, atskanot ložu spindzoņai, paskatījās augšup un notupās. Un tad tiem šķita, ka viņu nemīlamās betona novietnes (kur tos dažkārt ieslēdz veterinārajām procedūrām vai atdalot dzīvnieku no bara), protams, ir bumbu patvertnes, un, pieaugot kaujas troksnim, viņi paši devās turp.

Bija arī apšaudes upuri. Mūs neskāra tieši šāviņi – zoodārzs atradās tieši pa vidu pusēm, kas apšaudīja vienu otru – ienaidnieks ar artilērijas baterijām bija novietojies Kozarovičos, piecus kilometrus uz ziemeļiem no mums, Ukrainas bruņotie spēki (UBS) pa to šāva no netālā meža pie uzspridzinātā tilta. Pirms krievu aiziešanas bija tik ugunīga diena, ka mūsu lāči Tobijs un Kuba nonāca šausmīgā depresijā (viņi gan ir vispārzināmi flegmatiski – bet pēkšņi kaut kas tāds) un divas nedēļas apātiski gulēja un neizrādīja nekādu interesi par dzīvi – pat tad, kad jau bija iestājies klusums un parādījās normāls ēdiens. Degunradzis Ārčijs jau pirmās apšaudes laikā izrāva no sienas savu tērauda dzirdinātavu, un visu dienu darbinieki uzmanīja, lai viņš nesavainotos uz asajām

malām, slīpējot tās tieši zem Ārčija degungala (raga). Mūsu žirafu ģimenes galva Nikolajs Stepanovičs apšaudes laikā vispār nokrita uz grīdas, un ir brīnumaini, ka viņš piecēlās: nokritusi žirafe parasti neceļas. Savukārt daži dzīvnieki nomira no bailēm, panikas lēkmes laikā sītoies pret sienām (pērtiķi), vai no sirdstriekas šoka rezultātā, piemēram, daudzi putni un svītrainā hiēna Žuža.

Diemžēl vēlāk bojāgājušo skaits pieauga. Zināms, ka zoodārza dzīvnieki, tāpat kā viņu sugas brāļi savvaļā, neizrāda, ka ir slikti – no rīta tas ir parasts dzīvnieks, un pēcpusdienā tas vienkārši nokrīt un nomirst. Pēc tam autopsijā atliek vien brīnītis, kā dzīvnieks vispār dzīvojis, kad tik daudz orgānu vairs nefunkcionēja, lai gan ārēji to nekādi nevarēja noteikt. Tā nomira sarkanā vilcēne Raduga, kura savlaicīgi netika āpstrādāta pret ērcu kodumiem (kara dēļ zāles netika piegādātas). Pēkšņi sabruka un no insulta nomira (uzkrātais stress) paviānu mangabeju mātīte Laura, kura uzauga manas mājas virtuvē. Pēc tam jau pilnīgi normālos apstākļos nomira brīnišķīgs pērtiķis – imperiālais tamarīns Uska, kurš laikus nesaņēma zāles. Lūk, ne jau no lodēm un šāviņiem kaujas laukā, bet tās ir vistiešākās kara sekas, tikai ar kavētu efektu.

cenšamies nebēdāties, jo šādos apstākļos nebija iespējams izvairīties no zaudējumiem, un uzskatām, ka varēja būt daudz sliktāk. Nedēļa pēc tās, kurā mūs atbrīvoja, acīmredzot daudziem būtu bijusi pēdējā – dzīvnieki vienkārši nomirtu badā. Kad pēc deokupācijas pirmo reizi ieraudzīju mūsu lauvu Ludvigu, tas bija kā staigājošs pakaramais: ikdienas 6 kg gaļas vai subproduktu porcijas vietā viņš bija saņēmis apmēram četrus kilogramus ik pēc četrām dienām – domāju, ka šis piemērs pietiekami liecina par to, cik bēdīgi viņiem visiem klājās.

No ienaidnieka karaspēka nedaudz cietuši arī mūsu biroji – kopumā tas ir neliels zaudējums. Ir smieklīgi runāt par zaudējumiem, jo uzskatām, ka šajā situācijā, salīdzinot ar citām karadarbības skartajām pilsētām – līdz Bučai no šejienes ir divdesmit kilometru – mums ir paveicies, lai gan es vairs neceru sameklēt, kur no skapja pazuduši mani jaunie zābaki un joprojām kā lietisku pierādījumu glabāju pavalkātas krievu militāristu beretes, kas atradās zābaku vietā – tas ir joks, ar kuru mēs atbildam uz jautājumu par mūsu kritušajiem. Jo bojā gājušo dzīvnieku dzīvības attiecas nevis uz zaudējumiem, bet gan uz traģēdi-

Kamčatkas lāči Tobijs un Kuba, kas ieradās no Brno zooloģiskā dārza (Čehija)

jām, kas masveidā bija dzīvnieku audzētavās, patversmēs, zoodārzos un vienkārši pie cilvēkiem, kas tur mājdzīvniekus. Un, lai arī mūsu mīluļus vairs nevar atgriezt, varam (un vajag) rūpēties par citām dzīvībām, pieminot pazaudētās.

Mūsu dzīvnieku sargātāji

PALĪDZĪBA DZĪVNIEKIEM

Mūsu e-pasta adrese: 1@12.org.ua

Mūsu Facebook: [Парк XII Місяців](#)

Mūsu Instagram: [zoo_12m](#)

Mūsu fonds tika izveidots ar vienu mērķi: novērst dzīvnieku bojāeju zoodārzā XII mēneši kara laikā. Fonda programmā ietilpst:

- dzīvnieku barība
- komunālie pakalpojumi dzīvniekiem
- dzīvnieku apkalpošana

Mūsu PayPal: [1@12.org.ua](#)

Mūsu bankas informācija:

CHARITABLE ORGANIZATION «XII MONTHS PARK» ANIMALS' RESCUE CHARITABLE FUND»

Code: 43580570

Account IBAN #: UA073005280000026006455080336 eur usd czk pln

Beneficiary's bank: OTP BANK JSC 43 Zhylyanska Str., Kyiv, 01033

SWIFT code: OTPVUAUK

Payment purpose: Charity donation

Mēs priecājamies, ka esam nogādājuši līdz jums, mūsu dārgie Latvijas dzīvnieku mīļotāji, mūsu zoodārza avīzes militāro izdevumu tādā formā, kādā tas nonāk mūsu Kijivas zooloģiskā dārza apmeklētāju rokās. Mūsu uzreiz ir vairāk – to, kas zina, kā mums klājas, kā mēs cīnāmies un domājam uzvarēt.

Protams, zoodārzi nekaro ar ieročiem rokās – un mūsu uzdevums, pirmkārt, ir glābt dzīvniekus – kā to darījuši daudzi zoodārzi pirms mums iepriekšējo karu laikā – un, kā zināms, viņi tika galā.

Diemžēl kara laikā visas rūpes valsts iekšienē pievēršas militārām tēmām, pēc tam – cilvēku glābšanai, un tas ir saprotams. Gadās, ka pievērsties dzīvniekiem vienkārši nepietiek laika un resursu, tāpēc mums ir nepieciešams atbalsts.

Tāpēc mēs nolēmām ar mūsu draudzīgā Latvijas zoodārza palīdzību jums paziņot: mēs esam dzīvi un cīnāmies. Un mēs redzam sevi kopā ar jums brīvā Eiropā – kad uzvarēsim.

Mihails Pinčuks | Parks XII mēneši | Īpašnieks